

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อปฺปนฺนกปฏิปทา — ข้อประพฤติปฏิบัติที่ไม่ผิด”

อปฺปนฺนกปฏิปทา เป็นภาษาบาลีอ่านว่า อะ - ปัน - นะ - กะ - ปะ - ตี - ปะ - ทา มาจากคำว่า อปฺปนฺน (ไม่ผิด, ตรง, ถูกต้อง) กับคำว่า ปฏิปทา (ข้อประพฤติปฏิบัติ, ทางดำเนิน) รวมกันเป็น อปฺปนฺนกปฏิปทา เขียนเป็นไทยได้ว่า อปฺปนฺนกปฏิปทา แปลว่า ข้อประพฤติปฏิบัติที่ไม่ผิด, ทางดำเนินที่ไม่ผิด ซึ่งเป็นเรื่องของความเข้าใจถูกเห็นถูกตั้งแต่ต้น เพราะถ้ามีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้ว จะไม่นำพาไปในทางที่ผิดเลย มีแต่จะนำไปสู่ทางที่ถูกต้องจนถึงการสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น เพราะข้อปฏิบัติที่ไม่ผิดทั้งหมด ขาดปัญญาไม่ได้ จึงจะเป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่จะนำสัตว์ออกจากทุกข์ได้

ข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ปธานสูตร แสดงถึงข้อประพฤติปฏิบัติที่ไม่ผิด และได้เริ่มเหตุที่จะทำให้ถึงความเป็นผู้สิ้นอาสวะ (กิเลสที่หมักดอง ไหลไปทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ไว้ว่า “ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ ชื่อว่า อปฺปนฺนกปฏิปทา (ข้อปฏิบัติไม่ผิด) และ เหตุแห่งความสิ้นอาสวะ ชื่อว่า ภิกษุนั้นได้เริ่มแล้ว ธรรม ๔ ประการคืออะไร? คือ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มีสีล ๑ เป็นพหูสูต ๑ เป็นผู้มีความเพียรอันปรารภแล้ว ๑ เป็นผู้มียปัญญา ๑ ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้แล ชื่อว่า อปฺปนฺนกปฏิปทา และ เหตุแห่งความสิ้นอาสวะ ชื่อว่า ภิกษุนั้นได้เริ่มแล้ว”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก แต่ละคำๆ ที่ทรงแสดงเป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้ผู้ฟังผู้ศึกษาซึ่งไม่รู้ ได้รับความจริง สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นปัญญาของผู้ฟังเอง, เรื่องการอบรมเจริญปัญญาเป็นเรื่องที่ละเอียด เป็นเรื่องของความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ถ้าใครก็ตามที่มีความคิดว่าอยากจะปฏิบัติอย่างเดียวเท่านั้น จะไม่ฟังพระธรรม เพราะคิดว่าเรื่องปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในชีวิต ส่วนการฟังพระธรรมนั้นไม่สำคัญ เป็นเรื่องเสียเวลา ต้องไปปฏิบัติเลย ถ้าผู้ใดคิดอย่างนี้ ผู้นั้นจะปฏิบัติธรรมไม่ได้ เพราะเหตุว่า เมื่อไม่ฟังพระธรรม ก็ย่อมไม่เข้าใจพระธรรม เมื่อไม่เข้าใจแล้วจะปฏิบัติธรรมได้อย่างไร มีแต่ปฏิบัติผิดพลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพราะว่าในขณะนี้ เป็นธรรมทั้งหมด ไม่ว่าทางตาที่กำลังเห็น ทางหูที่กำลังได้ยิน ทางจมูกที่ได้กลิ่น ทางลิ้นที่ลิ้มรส ทางกายที่รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส ทางใจที่คิดนึกก็เป็นธรรมทั้งหมด ถ้าไม่ฟังพระธรรมซึ่งเป็นเรื่องของสิ่งที่มีจริง ๆ ก็จะไม่มีความเข้าใจพอที่จะสติและปัญญาจะเกิดระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏได้ถูกต้อง เพราะฉะนั้น ปฏิบัติธรรม โดยที่ไม่ฟังพระธรรม ไม่เข้าใจพระธรรม ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย จึงกล่าวได้ว่าเป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่ผิด เป็นหนทางที่ผิดไม่ตรงต่อการเข้าใจความจริงของสภาพธรรมตามความ

เป็นจริง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของความเข้าใจถูกเห็นถูกตั้งแต่ต้น ที่จะต้องได้ฟังพระธรรมของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเรียกว่า พระพุทธศาสนา จึงจะดำเนินไปหนทางที่ถูกต้องได้

คำว่า พระพุทธศาสนา เป็นคำสอนของท่านผู้รู้ ผู้รู้ในที่นี้หมายถึง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็น บุคคลผู้เลิศที่สุด ประเสริฐที่สุด เจริญที่สุดในโลก ไม่มีผู้ใดเปรียบ ทั้งพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และ พระมหากรุณาคุณ เมื่อเป็นคำสอนของผู้ทรงตรัสรู้ความจริง ก็จะต้องฟังต้องศึกษาด้วยความ ละเอียดรอบคอบ ความรู้ความเข้าใจจึงจะค่อยๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ ศึกษาให้เข้าใจว่าพระสัมมา- สัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้อะไร พระองค์ทรงสอนให้สาวกรู้อะไร เป็นต้น **ความรู้ความเข้าใจเกิดเอง ไม่ได้ คิดเองไม่ได้ แต่ต้องมาจากเหตุ คือการฟังการศึกษาพระธรรมบ่อยๆ เหนือๆ ไม่ละทิ้ง ขณะที่สำคัญของชีวิต คือ ฟังพระธรรมเพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้อง**

การศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น ต้องเป็นไปตามลำดับ กล่าวคือ ผู้ศึกษา ต้องฟังพระธรรมคำสอนของพระองค์ด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ประมาทในแต่ละคำ ซึ่งเป็นการ ศึกษาในขั้นของปริยัติ เป็นการรอบรู้ในพระธรรมคำสอน เมื่อฟังเข้าใจแล้วจึงมีเหตุปัจจัยให้น้อม ประพฤติปฏิบัติตามคำสอน ซึ่งไม่มีตัวตนที่ปฏิบัติ แต่เป็นธรรมชาติหน้าที่ของธรรม คือสติและ ปัญญาเกิดขึ้นระลึกรู้ตรงลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ ซึ่งเป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เมื่อปฏิบัติตามคำสอนจึงจะมีผลคือการรู้แจ้งอริยสัจธรรมละกิเลสได้ตามลำดับขั้น เป็นขั้นปฏิบัติ คือ การแทงตลอด การรู้แจ้งอริยสัจธรรม ปฏิเวธจะมีไม่ได้ถ้าไม่มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและการปฏิบัติ อย่างถูกต้องจะมีไม่ได้ถ้าไม่มีการศึกษาพระธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง เพราะฉะนั้น ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และ ปฏิเวธ ต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน บุคคลผู้เข้าใจในปริยัติอย่างถูกต้อง ด้วยการฟัง การศึกษา พระธรรม ก็สามารถดำเนินไปถึงการพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้เหมือนอย่างพระอริยบุคคลทั้งหลายใน อดีต แต่เมื่อใดก็ตาม ที่ศึกษาผิดเข้าใจผิด เห็นผิดว่าไม่ต้องศึกษาปริยัติ ไม่ต้องมีปริยัติ ไปปฏิบัติเลย อย่างนี้ เป็นการบิดเบือนพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวให้ผู้อื่นออกจากพระสัทธรรม แล้วให้ตั้งอยู่ในอสังขารซึ่งไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการตัดโอกาสในการฟังคำจริง ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนา เพราะเป็นความเห็นที่ไม่ตรงตามคำสอน ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่น

เพราะฉะนั้น จึงควรอย่างยิ่งที่ผู้ที่เรียกตนเองว่า ชาวพุทธ จะได้หวนกลับมาเห็นคุณค่ามหาศาล ของพระธรรมแต่ละคำ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงที่เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ พร้อมทั้งมีความจริงใจที่จะได้ฟังพระธรรมด้วยความละเอียดรอบคอบ ซึ่งเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะ ทำให้ความเข้าใจถูกเห็นถูกต้องค่อยๆ เจริญขึ้น เป็นเหตุเบื้องต้นที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความถูกต้องทั้งหมด ทำให้ปัญญาเจริญขึ้น ซึ่งเมื่อปัญญาเจริญขึ้น สภาพธรรมฝ่ายดีอื่นๆ ก็จะเจริญคล้อยตามความเข้าใจ ที่เจริญขึ้น มีความประพฤติที่ดีงาม มีความเพียรเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร นำไปสู่ทางแห่งการขัดเกลา ละคลายกิเลส จนถึงการดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ซึ่งเป็นหนทางที่ถูกต้อง ไม่ผิดเลยแม้แต่น้อย.